Bispelue - Epimedium spp.

Bispelue - Epimedium spp.

Plante:

20-30 cm høy, flerårig plante. Blomstene kommer i mai-juni. De er hvite, karmosinrosa eller fiolette med en gul spore, og sitter i en mangeblomstret klase. De tornete og tannete bladene er sterkt oppdelte. Bladfargen skifter fra bronsegrønt i begynnelsen til mørkere farger med grågrønn underside.

Bruk:

Herba epimedii: de overjordiske delene av planten. Hele urten skjæres ned i vekstsesongen og tørkes for bruk i avkok.

Virkning:

Antirevmatisk, nervestyrkende, blodtrykksenkende, hostedempende, slimløsende, sårlegende og antiastmatisk.

Hjelper mot:

Yang-tonikum, motvirker revmatisme, leger sår.

Generelt:

Bispelue er særlig kjent fra kinesisk og japansk urtemedisin. Det er en varmende, velsmakende urt som hovedsakelig virker som et afrodisiakum og som et styrkemiddel for nyrer og lever.

Bispelue er et svært kraftig yang-styrkende middel. Dens kraft som yang-tonikum tilsvarer det man finner hos midler i kinesisk medisin som stammer fra dyr, slik som gekko og hjortehorn, og dette er en svært uvanlig egenskap for en plante. Urtens ry som et afrodisiakum gjenspeiles i det kinesiske navnet Yin Yang Huo, som kan oversettes med ”urten for den uanstendige, gamle geitebukken”. Planten blir også beskrevet som ”urten for den mannen som liker mye sex”. Det finnes mange urter med østrogenlignende effekt, men bispelue er uvanlig ved at den har testosteronlignende virkning. Kvinner kan også bruke denne urten for å øke sin lyst på sex, men den tas da vanligvis i mindre mengder og kombinert med ”kvinneurter” som vanligvis er mer yin.

© Viten.org

Bispelue har vært grundig studert i laboratorier og på sykehus i det moderne Kina, Korea og Japan. Der er det vist at urten øker den seksuelle aktiviteten hos både dyr og mennesker. Den stimulerer følelsesnervene i kroppen, og da særlig i området ved kjønnsorganene. Bispelue bidrar også til økt produksjon av sædceller hos mannen, og øker blodtilstrømningen til penis. Urten skal ha en moderat androgen-lignende innflytelse på testiklene, prostatakjertelen og ringmuskelen i endetarmen, noe som influerer på både seksuell lyst og yteevne. Det er vel derfor Epimedium grandiflorum er brukt som en av ingrediensene i potensmiddelet Libex.

Bispelue er primært et nyretonikum. Den brukes i det japanske behandlingssystemet KAMPO til å behandle forskjellige plager som blir assosiert med for svak nyreenergi. Det kan være plager som hukommelsesproblemer, hyppig vannlating, impotens, korsrygg- og knesmerter og ufrivillig sædavgang. En litt pussig egenskap er at bispelue i lave doser virker urindrivende, mens høye doser demper urinstrømmen. Kinesiske leger rapporterer ellers at bispelue stimulerer veksten til den ringformede lukkemuskelen, og på den måten kan bringe inkontinens under kontroll.

Bispelue er dessuten et levertonikum som regulerer leverenergiene. I den forbindelse brukes den til å behandle ryggsmerter, svimmelhet og uregelmessig menstruasjon. Dens varmende egenskaper vil også kunne fjerne kulde fra leddene og dempe krampetilstander i hender og føtter.

Bispelue har en sterk effekt på hjertekarsystemet. Den øker blodstrømmen til hjertet ved å virke avslappende på kranspulsåren. Bispelue kan således senke høyt blodtrykk, men reduserer ikke trykket hos personer med normalt blodtrykk. Urten influerer heller ikke på blodtrykket til de som har lavt blodtrykk, bortsett fra når den kombineres med rød ginseng, da kan blodtrykket økes. I Kina kombineres urten med røtter av Morinda officinalis (Radix Morindae) for å behandle høyt blodtrykk i forbindelse med menopausen. Urten skal også kunne hindre et protein som kalles fibrin å avleire seg på blodåreveggene, noe som bl.a. kan beskytte mot tap av seksualfunksjonen hos menn med åreforkalkning.

En kanskje enda viktigere egenskap ved urten enn dens blodtrykksenkende og seksualstimulerende virkning er knyttet til oppdagelsene som er gjort omkring plantens immunstyrkende egenskaper. Nylig utførte undersøkelser har vist at bispelue kan framvise en signifikant anti-HIV aktivitet. I laboratorieundersøkelser har bispelue også vist en hemmende effekt på poliovirus og bakterien Staphylococcus aureus, en bakterie som ofte forbindes med øreinfeksjoner. Urten virker generelt stimulerende på aktiviteten til makrofagene, celler i immunsystemet som tar knekken på mikroorganismer.

Bispelue påstås også å kunne være nyttig i kreftbehandling. Man mener at urten binder opp grunnstoffet kopper, noe som skal hindre kreftcellene i å bruke dette stoffet til å lage sine egne blodårer, og uten blodtilførsel vil ikke kreften kunne vokse og spre seg. I Kina er bispelue offisielt godkjent som en urt som kan hjelpe til med å begrense veksten av kreft, og har av Chinese Academy of Medical Sciences også blitt ført til en gruppe urter som kan bremse aldringsprosessen og gi økt livslengde.

Hvis alle disse egenskapene er reelle, må dette i sannhet sies å være en bemerkelsesverdig urt! Og siden den regnes som generelt sikker å bruke, bør urten kunne være svært helsebringende for de mange som har problemer med hjertekarsystemet eller immunsystemet. Den eneste ulempen med bispelue er (sagt med terminologien til tradisjonell kinesisk medisin) at den virker uttørkende, så den må brukes med forsiktighet av de som er ”for tørre” eller på annen måte har et yin-underskudd. Men personer med en generelt god helsetilstand skal trygt kunne bruke bispelue regelmessig for å øke sin seksuelle kraft og bygge opp immunforsvaret. De som har HIV-infeksjon, og andre med svekket immunforsvar, blir i kinesisk urtemedisin anbefalt å bruke bispelue regelmessig, hvis de samtidig tar midler som styrker yin, qi og blodet.

I Kina brukes en urt sjelden alene, men blandes med andre planter som kan gi økt effekt eller som virker balanserende. Bispelue blir f.eks. kombinert med frukter av Schizandra chinensis og Lycium chinense, en blanding som vil styrke kroppen ved å bygge opp både yin og yang i nyrer og lever.

© Viten.org

Bispelue er så langt temmelig ukjent som medisinplante i Vesten, noe som i høyeste grad også gjelder for Norge. Den er ikke nevnt i den offisielle urtelisten, så om den vil bli betraktet som handelsvare eller legemiddel i Norge er usikkert. Foreløpig må man nok uansett til utlandet for å skaffe preparater med bispelue, hvis man da ikke dyrker planten selv.

I Kina og Japan dyrkes det mange varianter av Epimedium. De beste blir behandlet med stor omhu og koster noe mer, men siden dette i utgangspunktet er en billig urt, blir det anbefalt å anskaffe høyeste kvalitet. Små kjertellignende punkter langs bladkanten blir betraktet som svakt giftige, og hos gode kvaliteter av Epimedium er disse fjernet.

Andre navn:

- Berberidaceae - Berberisfamilien
- Latin: Epimedium spp.
- Engelsk: Barrenwort
- Norsk: Bispelue
- Svensk: Sockblomma
- Dansk: Bispehue

© Viten.org